

5 iyun su təsərrüfatı və meliorasiya işçiləri günüdür

5 iyun – bu tarix ölkə melioratorları üçün olduqca əlamətdar bir gündür. Hər il həmin gün onlar böyük fəxr və sevinc hissi ilə öz peşə bayramlarını qeyd edirlər. Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev meliorasiya və su təsərrüfatının respublikamızın iqtisadiyyatında, regionların sosial-iqtisadi inkişafında, ölkə əhalisinin ekoloji cəhətdən təmiz və dayanıqlı ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatında rolunu nəzərə alaraq, Müstəqil Dövlətlər Birliyi ölkələri arasında ilk dəfə olaraq müstəqil Azərbaycanda 1996-cı ildə ulu öndərimiz Heydər Əliyev tərəfindən “Meliorasiya və İrriqasiya haqqında” Qanununun imzalandığı gün – 5 iyun münasibəti ilə «Meliorator günü» peşə bayramının təsis edilməsi barədə 24 may 2007-ci il tarixli Sərəncam imzalamışdır. Ölkə başçısı su təsərrüfatı və meliorasiya işçilərinin şərafəti əməyinə yüksək hörmət əlaməti olaraq onun miqyasını daha da genişləndirərək 5 iyun gününün «Su təsərrüfatı və meliorasiya işçiləri günü» peşə bayramı kimi qeyd olunması barədə 14 may 2014-cü il tarixli yeni Sərəncam imzalamışdır. Bu sərəncamın imzalanması su təsərrüfatı və meliorasiya işçiləri tərəfindən böyük minnətdarlıqla qarşılanmış, onları öz gərgin və şərafəti işlərinə daha da həvəsləndirmişdir.

Qədim suvarma əkinçiliyi ölkəsi olan respublikamızda kənd təsərrüfatının yüksəlişində, məhsul bolluğunun yaradılmasında, əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatının həllində mühüm rol oynayan meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafı, bu sahədə aparılan islahatlar, böyük quruculuq işləri, geniş meliorasiya potensialının yaradılması və perspektiv programların qəbul edilməsi dünya siyasətinin tanınmış lideri, müdrik siyasi xadim,

rasiya və su təsərrüfatı sahəsini məhv olmaqdan xilas etdi, sahə öz inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoydu, ona dövlətin diqqət və qayğısı bərpə oldu, mövcud meliorasiya potensialından daha səmərəli istifadə olunması yolları və sahənin gələcək inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirildi. Ölkənin bazar iqtisadiyyatına keçməsi ilə əlaqədar aqrar sahə ilə paralel olaraq meliorasiya və su təsərrüfatında da islahatlara başlandı, onların normativ-hüquqi bazası yaradıldı. Bu

hissəsi funksiyasını itirmiş, su itkisi artmışdır.

Ulu öndərin tapşırığına əsasən bu problemin həlli yolları araşdırıldı və Samur–Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə bağlı təxəssislənmiş tədbirlərin işləni həyata keçirilməsi təklif olundu.

İslam İnkişaf Bankının texniki yardımı ilə beynəlxalq məsləhətçi şirkət tərəfindən hazırlanmış sxemin birinci mərhələsində Samur çayı üzərində baş suqötürücü qurğunun və

reytinglərində Azərbaycan qabaqçıl yerlərdədir. Ölkəmizdə təhlükəsizlik, sabitlik təmin edilir.

Hazırda meliorasiya və su təsərrüfatı sistemi də ölkə iqtisadiyyatının mühüm və ayrılmaz bir parçası olaraq, qazanılmış nailiyyətlərdə öz payı olan sahəyə, eyni zamanda başlanmış genişmiqyaslı islahatların ünvanına çevrilmişdir.

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin normal istismarının təşkili, tələb olunan həcmlərdə təmir-bərpə işlərinin görülməsi, suvarılan torpaqların su təminatının və meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, sel və daşqın sularına qarşı mübarizə işlərinin davam etdirilməsi və digər sahələrdə müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Bələ ki, bütün maliyyə mənbələri hesabına 2004-2019-cu illərdə 4,4 min kilometr uzunluğunda suvarma kanallarının, 3,0 min km uzunluğunda kollektor-drenaj şəbəkələrinin tikintisi, yenidən qurulması və bərpası, 443 min hektar sahədə torpaqların su təminatının və 286 min hektar sahədə meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması əsaslı işləri yerinə yetirilmişdir, 194 min hektar yeni suvarılan torpaq sahələri əkin dövriyyəsinə daxil

Ölkənin meliorasiya və su təsərrüfatı DAYANIQLI İNKİŞAF YOLUNDADIR

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin yorulmaz fəaliyyəti, gərgin zəhməti və uzaqgörən siyasəti ilə bağlıdır.

Ölkənin əsas kənd təsərrüfatı bazası sayılan Kür–Araz dənizlərinin ərazisi quraq və arid zonada yerləşdiyinə görə burada suvarma aparılmadan, meliorasiya və su təsərrüfatını inkişaf etdirmədən kənd təsərrüfatı məhsullarının yetişdirilməsi mümkün deyildir. Bunu böyük uzaqgörənliklə qeyd edən, “Meliorasiya və su təsərrüfatı obyektləri bizim sərəttimizdir və bu sərəttəndə səmərəli istifadə etməliyəm” sözlərini tarixə yazmış ulu öndərimiz Heydər Əliyev meliorasiya və su təsərrüfatı sahəsini daim diqqət mərkəzində saxlamış, onun inkişafına xüsusi əhəmiyyət vermişdir.

Azərbaycanda meliorasiya və irriqasiya işləri keçən əsrin əvvəllərində təşkilatı tapsa da, onun genişmiqyaslı, intensiv inkişafına ulu öndər Heydər Əliyevin res-

məqsədlə 40-dən artıq normativ-hüquqi sənəd hazırlandı ki, bunlardan da ən mühümü 1996-cı ildə imzalanmış “Meliorasiya və irriqasiya haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunudur. Qanun meliorasiya və irriqasiya sahəsində dövlət idarəçiliyinin əsaslarını, meliorasiya və irriqasiya tədbirlərinin aparılması qaydalarını müəyyən etdi.

Ulu öndərin göstərişlərinə əsas tutaraq respublikaya qoyulan xarici investisiyalar ilk növbədə meliorasiya və su təsərrüfatı sahəsinə yönəldildi. Xarici investisiyaların səmərəliliyini təmin etmək məqsədilə tikintisi yarımçıq qalmış 150 obyektəndə respublika üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən 11 obyekt seçildi və onlardan iqtisadiyyatı üçün ən vacib olan üç obyektin – Baş Mil–Muğan kollektorunun tikintisinə, Samur–Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulmasına və Naçıxvan Muxtar Respublikasında Vayxır su anbarının tikintisinə birinci növbədə

Samur–Abşeron kanalının Vəlvəlaçay çayına qədər olan hissəsinin yenidən qurulması, Xanarx kanalının, Vəlvəlaçay–Taxtakörpü, Taxtakörpü–Ceyranbatan kanallarının və Taxtakörpü su anbarının tikintisi nəzərdə tutuldu.

Vayxır su anbarının inşasına 1983-cü ildə başlanılmış, lakin maliyyə vəsaitinin olmamasına görə tikintisi işləri yarımçıq dayandırılmışdır. Ulu öndər Heydər Əliyev 2002-ci ildə Naçıxvan Muxtar Respublikasında olarkən, onun su anbarının istismara verilməsi barədə göstərişindən sonra dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait hesabına Türkiyənin tikinti şirkətləri tərəfindən bu obyektin tikintisi başa çatdırıldı.

Ünümüyyətlə, bu illərdə 200 min hektara yaxın yeni suvarılan torpaqlar kənd təsərrüfatı dövriyyəsinə cəlb edilmiş, 400 min hektara yaxın suvarılan torpaqların meliorativ vəziyyəti yaxşılaşdırılmış, 825 min hektar sahədə suvarma sistemləri yenidən qurularaq onların su təminatı artırılmış, 460 min hektar sahədə əsaslı hamarlaşma və 150 min hektar sahədə əsaslı yuma işləri aparılmış, texniki cəhətdən mükəmməl irriqasiya və meliorasiya sistemləri yaradılmışdır.

Xalqımızın ümummilli lideri, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi və qurucusu Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi kursa uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən məqsədyönlü dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi, dövrün tələblərinə uyğun sistemli islahatların aparılması, ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi həyatda mütərəqqi dəyişikliklərin edilməsi, onun qətiyyətli addımları, səriştəli idarəçiliyi nəticəsində ölkənin dayanıqlı inkişafına nail olunması, idarəetmə mexanizmi müəmmədi olaraq təkmilləşdirilməsi, ölkədə təhlükəsizliyin, sabitliyin gücləndirilməsi ilə bağlı vaxtında görülməli tədbirlər müstəqilliyimizin daha da möhkəmləndirilməsini, dövlətimizin qüdrətini artırmasını, xalqımızın əmin-amanlığını və rifah halının yüksəlməsini təmin etmişdir.

Möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi altında qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının və “Strateji yol xəritələri”nin dəqiq mexanizmlərlə icrası inkişaf dinamikasını artırır və əhatəsini daha da genişləndirir. Sürətli, yüksək tempəli bir irəliləyiş dövlətin yürütdüyü daxili və xarici siyasətin düzgünlüyü və müasir tələblərə cavab verməsi sayəsində mümkün olmuşdur. Təbii ki, qazınan nailiyyətlərdə ölkə rəhbərinin güclü, prinsipial siyasi iradəsinin, vaxtında düzgün qərarlar qəbul etməsinin, xalqımızın da möhtərəm Prezidentimizin strateji kursunun dəstəkləməsinə ona olan inamının böyük rolu olmuşdur.

Ölkəmizdə köklü iqtisadi islahatlar, bölgələrdə infrastruktur layihələri icra edilmişdir. İnfrastruktur layihələri həm ölkəmizin ümumi inkişafına böyük tökən vermiş, həm də bizim nəhəng transmilli infrastruktur layihələrimiz Avrasiyanın enerji və nəqliyyat xəritəsini dəyişmişdir. Bütün sahələrdə böyük uğurlara imza atılmışdır. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu artmış, ölkəmizdə aparılan siyasi-iqtisadi islahatlar dünya birliyi tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Bütün beynəlxalq mətbəə qurumlarının

edilmişdir. Mövcud torpaq mühafizə bəndlərinin 800 km-dən artıq hissəsi əsaslı surətdə hündürləndirilmiş və möhkəmləndirilmiş, çaylarda sel və daşqınlara qarşı 190 km məsafədə mühafizə tədbirləri həyata keçirilmiş, əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, habelə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün 2618 ədəd subartezian quyusu qazılaraq istifadəyə verilmişdir. Ümumi tutumunu 456 milyon kubmetr olan 4 su anbarı (Taxtakörpü, Şəmkiçay, Tovuzçay, Göytəpə) tikilmiş, eləcə də ümumi tutumunu 15,5 milyon kubmetr olan 3 su anbarı (Pirsaaçay, Zoğalaçay, Ləvain) təmir-bərpə edilmişdir.

“Samur–Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması” layihəsinə daxil olan Xanarx kanalının tikintisi 2006-cı ildə, Samur çayı üzərində yerləşən Baş Suqötürücü qurğunun bərpası, Samur çayı yaxınlığında Baş su durulduncunun tikintisi, Samur–Abşeron kanalının ilk 50 km-lik hissəsinin və bu hissədə yerləşən uzunluğu 185,7 km olan təsərrüfatlararası kanalların yenidənqurulması işləri 2007-ci ildə başa çatdırılmışdır. Respublikanın 500 min hektar suvarılan sahələrindən düzül qunt sularının Xəzər dənizinə axıdılmasını təmin edən Baş Mil–Muğan kollektorunun 3-cü hissəsinin tikintisi 2006-cı ildə başa çatdırılaraq Mil–Qarabağ kollektoru ilə birləşdirilmişdir.

Samur–Abşeron kanalının 50-ci km-dən suyun Taxtakörpü su anbarına verilməsi məqsədi ilə 2008-ci ildə tikintisinə başlanmış uzunluğu 32 km olan Vəlvəlaçay–Taxtakörpü kanalının, ümumi tutumunu 268,4 milyon kubmetr olan Taxtakörpü su anbarının (ümumi gücü 25 MVt olan Su Elektrik Stansiyası ilə birlikdə) və uzunluğu 108 km-ə yaxın olan Taxtakörpü–Ceyranbatan kanalının tikintisi işləri 2013-cü ildə başa çatdırılmışdır.

15 noyabr 2014-cü ildə Prezident İlham Əliyev cənablarımızın iştirakı ilə açılış mərasimi keçirilmiş Şəmkiçay su anbarı zonasında 2015-ci ildə əkin sahələrini suvarma suyu ilə təmin edəcək 60,5 km uzunluğunda magistrallı kanalların tikintisi işləri başa çatdırılmışdır.

Keçmiş Sovetlər Birliyi dövründən tikintisi yarımçıq qalmış Tovuz və Şəmkiçay rayonlarının 20000 hektara yaxın əkin sahələrini su təminatının yaxşılaşdırılmasına və yeni suvarılacaq torpaqların istifadəyə verilməsinə imkan yaradan və ümumi tutumunu 20 milyon kubm olan Tovuzçay su anbarının inşası 2016-cı ildə başa çatdırılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ölkədə taxılçılığın, pambıqçılığın, tütünçülüğün, baramaçılığın digər sahələrin inkişafı, eləcə də aqrarparkların və iri təsərrüfatların yaradılmasına ilə əlaqədar verdiyi tapşırıqların icrası olaraq Səhmdar Cəmiyyəti meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin normal istismarının təşkili, suvarılan torpaqların su təminatının və meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, sahələrin genişləndirilməsi, sel və daşqın sularına qarşı mübarizə və digər istiqamətlərdə əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2019-cu ildə də öz uğurlu fəaliyyətini davam etdirmişdir.

Dünya Bankının krediti və Azərbaycan tərəfinin payı hesabına həyata keçirilən «Milli Su Təchizatı və Kanalizasiya Xidmətləri üzrə İkinci

Layihə” çərçivəsində respublikanın 2 rayonunda (Şabran və Siyozan) içməli su təchizatı və kanalizasiya sistemləri infrastrukturunun bərpası və tikintisi işləri davam etdirilmişdir. Layihə çərçivəsində Şabran rayonunda təmizləmə gücü gündə 10000 kubm və Siyozan rayonunda təmizləmə gücü gündə 8700 kubm olan çirkab su təmizləmə qurğularında bütün mexaniki və elektromexaniki avadanlıqlar quraşdırılmış və hər iki qurğuda tikinti işləri tamamlanmışdır.

Ağcabədi rayonunun 3783 hektar yeni suvarılacaq torpaq sahəsinə suvarma suyunun çatdırılması üçün tikintisi nəzərdə tutulan Yuxarı Mil kanalının 1,988 km hissəsi tikilmiş, uzunluğu 2,25 km olan sutullayıcı kanalın və Xanqızı kanalına keçid subüraxıcı qurğusunun tikintisi üzrə işlər görülmüşdür. Arazın yeni qol kanalının sağ sahilində yerləşən I-ci mərhələ üzrə 7250 ha və sol sahilində yerləşən II-ci mərhələ üzrə 13000 ha yeni suvarılacaq torpaq sahələrinə

ha torpaq sahəsinin meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün 28,14 km uzunluğunda kollektor-drenaj şəbəkəsinin, Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcaanlı kondinin 17 ha yeni həyətyanı sahələrinin su təminatı üçün 510 pm magistral və 4,37 km paylayıcı boru kəmərlərinin, Abşeron yarımadasında kond təsərrüfatına yararlı 4000 ha əkin sahəsinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün Abşeron magistral kanalının 12 km-lik hissəsi yenidən qurulmuş, 2 avtomobil və 30 piyada

suvarma suyunun verilməsi, 4000 ha torpaq sahəsinin meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün 77,7 km uzunluğunda paylayıcı kanalların qurğularla birlikdə tikintisi aparılmış, eləcə də I mərhələ ərazisində qunt sularının aşağı salınması tədbirləri üzrə 64,0 km uzunluğunda suyuğu drenajın tikintisi üzrə işlər yerinə yetirilmişdir. Qazax rayonunun İkinci Şıxlı kəndinin 400 hektar əkin sahəsinin su təminatının yaxşılaşdırılması layihəsi üzrə 3,30 km paylayıcı kanalların və 24,5 km uzunluğunda paylayıcı suvarma boru kəmərinin tikintisi üzrə işlər yerinə yetirilmişdir.

Bərdə rayonunun Məmmədi kəndinin 1000 ha (ondan 250 ha yeni suvarılan torpaqlardır) əkin sahəsini su ilə təmin etmək üçün Kür çayında 2 aqrəqatlı üzən nasos stansiyasının və 5,2 km uzunluğunda magistrallı təzyiqli boru kəmərinin, Ağcabədi rayonunun Şənlik təsərrüfatının 11500 ha torpaq sahəsinin meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün

körpüsü tikilmiş, Mehdiabad və Novxanı qəsəbələrində 590 ha (ondan 210 ha yeni suvarılan torpaqlardır) sahədə salınacaqzeytin və badam ağaclarının suvarılması üçün 12471 pm uzunluğunda təzyiqli boru xəttinin və 4 aqrəqatlı Novxanı nasos stansiyasının tikintisi tamamlanmışdır.

Şəki və Oğuz rayonları ərazisində yaradılacaq Aqrəparksın 12300 hektar yeni suvarılacaq torpaq sahəsində salınacaq qoz-fındıq ağacı bağlarını suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Oğuz rayonu üzrə 2500 kbm həcmində su hovuzunun tikintisi tamamlanmış, 3,2 km uzunluğunda təzyiqli boru kəməri çəkilmiş, Şəki rayonu üzrə baş suqötürücü qurğunun, 5,0 km magistrallı basqılı boru kəmərinin, 1,24 km təzyiqli boru kəmərinin tikintisi üzrə işlər tamamlanmışdır. Xaçmaz rayonunda Aqrəparksın 956 ha torpaq sahələrini suvarma suyu ilə təmin edilməsi ilə bağlı 10,39 km uzunluğunda kanalların qurğularla birlikdə yenidənqurulması və 2 ədəd 50 min

publikaya rəhbərlik etdiyi 1969-cu ildən başlamışdır. Bu vaxtdan etibarən ölkənin kənd təsərrüfatında, sənayesində, ümumiyyətlə iqtisadiyyatın bütün sahələrində xüsusi bir yüksəliş dövrü başlamışdır. Ölkədə kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi haqqında bir neçə tarixi qərarlar qəbul edilmişdir. Bu qərarlarda nəzərdə tutulan tədbirlərin yerinə yetirilməsini təmin etmək məqsədi ilə kompleks meliorasiya proqramları hazırlanmış və meliorasiya olunmuş torpaqlarda kənd təsərrüfatı istehsalının sabit şəkildə artırılması üçün mühüm tədbirlər işləni həyata keçirilmişdir.

Ulu öndərimiz keçmiş ittifaq rəhbərliyində olduğu illərdə də respublika iqtisadiyyatının, o cümlədən, meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafını daim diqqət mərkəzində saxlamışdır. Lakin böyük təsəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, o, keçmiş ittifaq rəhbərliyindən getdikdən sonra kənd təsərrüfatının, xüsusi ilə də meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafı məsələləri də, tamamilə dayandı. Keçmiş respublika rəhbərliyinin sərəttəsliyi və bu sahədə laqeyd münasibəti nəticəsində meliorasiya və su təsərrüfatı üzrə aparılan işlərin həcmi kəskin surətdə azaldı, kapitalı qoyuluşu heçə endirildi, sistemlərin istismarına ayrılan büdcə vəsaitinin həcmi xeyli aşağı düşdü. Nəticədə mühüm dövlət əhəmiyyətli obyektlərin saxlanması, istismarı, təmir-bərpası son dərəcə çətinləşdi.

Bələ bir şəraitdə 1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin ikinci dəfə respublika rəhbərliyinə gəlişi melio-

drenaj nasos stansiyasının, 9,9 km uzunluğunda kollektor-drenaj şəbəkəsinin və 10 kv-luq EHX-nin, Balakən rayonunun Şərif, Yeni Şərif, Qaysa və Meşəşambar kəndlərinin 1000 ha əkin sahəsinin suvarma suyu ilə təmin etmək üçün Mazımçay çayında suqötürücü qurğunun və 5,325 km magistrallı kanalın, Zardab rayonunun Öləvənd və Otmanoşa kəndlərinin 720 ha əkin sahəsini su ilə təmin etmək üçün 1,95 km şüşə lifli kompozit nov kanalın, 1 ədəd basqılı hovuzun tikintisi üzrə işlər görülmüş və 2,17 km kanal boyu istismar yolu çəkilmişdir.

Şəki rayonunun 3020 ha əkin sahəsinin və yaşayış məntəqələrinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün tutumunu 1,23 mln.kbm olan su anbarının qurğularla birlikdə yenidənqurulması, Yevlax rayonunun Yuxarı Qarxun və Aşağı Qarxun kondlorinə məxsus 700 ha torpaq sahəsinin su ilə təmin etmək üçün 22 km uzunluğunda mövcud R-2a kanalının 7,8 km-lik hissəsinin yenidən qurulması üçün layihə sənədləri hazırlanmış və tikinti işləri aparılmışdır. Masallı rayonunun 3230 ha əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə 37 ədəd kiçik tututların 13 ədədində zəruri təmir-bərpə işləri ilə əlaqədar onların bəndlərini möhkəmləndirilməsi üçün torpaq işləri görülmüş, subüraxıcı və qəza sutullayıcı qurğular tikilmişdir.

Biləsuvar rayonunda «Azarsun-Holding» şirkətinə məxsus 810

kbm həcmində su hovuzunun tikintisi üzrə işlər aparılmışdır.

Ağcabədi rayonunda yaradılan aqrəparksın 850 ha yeni suvarılan torpaq sahəsinə suvarma suyunun verilməsi üçün Yuxarı Qarabağ kanalı üzərində nasos stansiyasının və 2,0 km uzunluğunda basqılı boru kəmərinin, Goranboy rayonunun Erəkə kəndi ərazisində yaradılacaq aqrəparksın 1408 ha yeni suvarılan sahəsinin suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Kürəçay çayı üzərində suqötürən qurğunun, nasos stansiyasının, 1,88 km uzunluğunda basqılı boru kəmərinin, 5000 kbm həcmində basqılı hovuzun və 10 kv-luq EHX-nin tikintisi üzrə işlər görülmüşdür. Tovuz rayonunun Düz Qırıqlı kondində yaradılan aqrəparksın 550 ha əkin sahələrini suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Kür çayı üzərində nasos stansiyasının, basqılı boru kəmərinin və Valley tipli yağışyağdırıcı qurğularının qurulması üzrə layihə-smeta sənədləri hazırlanmışdır. Masallı rayonunun 3230 ha əkin sahələrini suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə 37 ədəd kiçik tututların 13 ədədində zəruri təmir-bərpə işləri ilə əlaqədar onların bəndlərini möhkəmləndirilməsi üçün torpaq işləri görülmüş, subüraxıcı və qəza sutullayıcı qurğular tikilmişdir. Biləsuvar rayonunda «Azarsun-Holding» şirkətinə məxsus 810

(əvvəli 7-ci səhifədə)

Ağsu rayonunun 1000 ha torpaq sahəsinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün Ağsuçayda suqəbulədiçi qurğunun və 12 km uzunluğunda Qazanarx kanalının, Yevlax və Goranboy rayonları ərazisində 3120 ha əkin sahəsi olan təsərrüfatın suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Yuxarı Qarabağ kanalı üzərində nasos stansiyasının, 16 km uzunluğunda basqılı boru kəmərinin və 75 min kbm həcmində su hovuzunun, Ağcabədi rayonu ərazisində 2500 ha əkin sahəsi olan təsərrüfatın suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Yuxarı Mil kanalından qidalanan 100 min kbm həcmində su hovuzunun, 476 pm suötürən və 452 pm sutullayıcı kanalın, Füzuli rayonu ərazisində 1200 ha əkin sahəsi olan təsərrüfatın

20000 ha, Ağstafa rayonunda 965 ha, Biləsuvar rayonunda 250 ha, Qusar rayonunda 380 ha, Kürdəmir rayonunda 2600 ha, Bərdə rayonunda 3500 ha torpaq sahələrinin su təminatı tədbirlərinin layihə-smeta sənədlərinin hazırlanması işləri yerinə yetirilmişdir. Eyni zamanda, Şamaxı rayonunun 2500 ha əkin sahəsinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün 8 kiçik sututarda zəruri təmir-bərpa işlərinin aparılması məqsədi ilə layihə sənədləri hazırlanmış və 1 ədəd sututarda tikinti işləri aparılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 fevral 2019-cu il tarixli 952 nömrəli Sərəncamı ilə respublikanın 41 şəhər və rayonunun 254 yaşayış məntəqəsində 8362 ha (ondan 871 ha yeni suvarılan torpaqlardır) əkin sahələrinin və

hazırlanmış, bu rayonların hər birində 12 ədəd subartezian quyularının qazılması başa çatdırılmışdır.

Sel və daşqın təhlükəli çayların zərərli təsirinə qarşı mübarizə və qəza vəziyyətinin aradan qaldırılması tədbirləri üzrə respublikanın Qəbələ, Oğuz, Ağsu, Zaqatala, Balakən, Astara, Lənkəran, Gədəbəy, Qax rayonlarının ərazisindən keçən ən təhlükəli çaylarda 1798,8 pm uzunluğunda sahilbərkitmə işləri yerinə yetirilmişdir. Eləcə də Ağdaş rayonu ərazisində Yuxarı Şirvan kanalının Türyançay çayı ilə kəsişməsindəki dükerin yumaya qarşı mühafizəsi üçün barraj-fiksatorun, Göyçay rayonu ərazisində Göyçay çayında baş suqəbulədiçi qurğunun təmir-bərpa, Göyçay çayının 2122 pm məcrasının nizamlanması və 330 pm mühafizə bəndinin tikintisi üzrə işlər tamamlanmışdır.

Ölkənin meliorasiya və su təsərrüfatı DAYANIQLI İNKİŞAF YOLUNDADIR

suvarma suyu ilə təmin edilməsi üçün Yuxarı Mil kanalında nasos stansiyasının, 3 km uzunluğunda basqılı boru kəmərinin, 50 min kbm həcmində su hovuzunun və Ağstafa rayonunun Köçəsgər kəndi yaxınlığında yerləşən hərbi hissənin ərazisində 36 ha torpaq sahəsində qrunt sularının səviyyəsinin

əkin üçün istifadə olunan həyətəni torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, habelə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün 300 ədəd subartezian quyusunun qazılması üçün layihə-smeta sənədləri hazırlanmış və qazma işləri tamamlanmışdır. Azərbaycan

2019-cu ilin mürəkkəb təbi-iqlim şəraitinə baxmayaraq, öz daxili imkanlarını səfərbər edərək cəmiyyət üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirmiş, suvarılan torpaqlarda şorlaşmanın, qrunt sularının səviyyəsinin və minerallaşma dərəcəsinin dəyişməsi üzərində nəzarət işləri aparmış, suvarılan torpaqların meliorativ vəziyyətini qiymətləndirmiş, meliorativ tədbirlər tələb edən torpaqlar müəyyənləşdirmiş, onların yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlər hazırlamış və ayrılan vəsait daxilində balansda olan irriqasiya və meliorasiya sistemlərinin, hidrotexniki qurğuların istismarını təmin etmiş, müvafiq təmir-bərpa işlərini həyata keçirmişdir.

Kür, Araz və onlara qovuşan dağ çayları boyunca salınmış torpaq mühafizə bəndlərinin 159,2 km-lik hissəsində möhkəmləndirmə işləri görülmüş və 33231,0 kbm həcmində daş və beton məmulatları ilə sahilbərkitmə işləri yerinə yetirilmişdir.

Suvarma sistemlərində və kollektor-drenaj şəbəkələrində 70,0 mln.kbm həcmində lildən təmizləmə işləri aparılmış, 17500 km suvarma, 3350 km kollektor-drenaj sistemləri təmizlənməmiş, 41,1 km suvarma və 30,6 km kollektor-drenaj şəbəkələri, 5847 hidrotexniki qurğu, 5676 subartezian quyusu, 315 nasos stansiyası təmir edilmişdir.

Çay məcralarında 19,9 mln. kbm həcmində məcratəmizləmə işləri aparılmış, 7,4 mln kbm şax-daş və faşın, 3,3 min kbm qabion bəndlər quraşdırılmış və daş-beton bəndlərdə 32,7 min kbm həcmində təmir işləri yerinə yetirilmişdir.

Əkin sahələrinin su təminatının və meliorativ vəziyyətinin daha da yaxşılaşdırılması məqsədi ilə cəmiyyət tərəfindən respublika üzrə sudan istifadə planı, maqistral kanallar üzrə su limitləri, respublikanın çayları üzrə suvarma dövründə rayonlararası su bölgüsü cədvəlləri hazırlanaraq təsdiq edilmişdir. Bütün istismar təşkilatlarında gecə-gündüz növbətçilik yaradılmış, vegetasiya suvarmalarının mütəşəkkil həyata keçirilməsi, sudan səmərəli və qənaətlə istifadənin təmin edilməsi və su limitlərinə nəzarətin gücləndirilməsi məqsədi ilə Cəmiyyətin mütəxəssisləri ayrı-ayrı obyektlərə təhkim edilmiş, çayların gursululuq dövründə su anbarlarının doldurulması və yarana biləcək sel və daşqın sularının maneəsisiz axıdılması üçün təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirilmişdir. Vegetasiya suvarması dövrünün əvvəlinə əsas su anbarlarında 14,5 mlrd. kbm həcmində su toplanmışdır.

Cari ildə 1415 min hektar sahədə kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarılması nəzərdə tutulmuşdur. 25.05.2020-ci il tarixə taxıl bitkiləri 522 min hektar sahədə 1,9 dəfə suvarılmış, 69 min hektar sahədə pambıq bitkisinin arat suvarılması aparılmışdır. Hazırda kənd təsərrüfatı bitkilərinin suvarılması davam etdirilir.

2020 -ci ildə səhmdar cəmiyyəti meliorasiya və su təsərrüfatı obyektlərinin tikintisi, yenidənqurulması işlərinin davam etdirilməsi üzrə təkliflərini aidiyyəti qurumlara təqdim etmişdir.

Respublikanın 39 şəhər və rayonunun 338 yaşayış məntəqəsində

10712 hektar əkin sahəsinin və əkin üçün istifadə olunan həyətəni torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması, yeni suvarılacaq torpaqların suvarma suyunun, habelə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi üçün cari ildə qazılması nəzərdə tutulmuş 443 ədəd subartezian quyusunun layihə-smeta sənədləri hazırlanmış və 45 ədəd subartezian quyusunda qazma işləri başa çatdırılmışdır.

Şəmkir su anbarı zonasında tikintisi başa çatmış Şəmkir-Samux-Goranboy maqistral kanalının 2-ci növbəsinin zonasında 4000 hektar və su anbarından su götürən maqistral kanallardan 2000 hektar sahəyə suvarma suyunun səmərəli paylanması və su itkilərinin qarşısının alınması məqsədilə beton üzlüklü və boru kəməri ilə paylayıcı kanalların tikintiləri davam etdiriləcəkdir.

Sabirabad rayonunda qış otlaq sahələrində meliorativ tədbirlər və Araz çayının Yeni qol kanalı zonasında kollektor-drenaj şəbəkəsinin və paylayıcı kanalların tikintisi işlərini davam etdirməklə Sabirabad və Biləsuvar rayonlarının 10950 hektar torpaq sahəsinin meliorativ vəziyyəti yaxşılaşdırılacaq. Saatlı və İmişli rayonlarının torpaq sahələrinə Araz çayının yeni qolundan suyun verilməsi üçün 21 min hektar sahədə paylayıcı kanallar və 10 min hektara yaxın sahədə suyuğıcı kollektorların tikintisinin başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Uzunluğu 73 km olan Abşeron maqistral kanalının suburaxma qabiliyyətinin artırılması məqsədilə onun qalan son 11 km-lik hissəsinin yenidənqurulması ilə bu ərazilərdə

zeytun, badam və digər kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərilməsi üçün yeni yaradılmış istixanaların, aqroparklara və iri təsərrüfatlara məxsus torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təmin edilməsinə və mövcud əkin sahələrinin su təminatının yaxşılaşdırılmasına imkan yaranacaqdır.

Taxtakörpü su anbarı zonasında Şabran rayonunun suvarılan torpaq sahələrinin əsas su mənbəyi olan Vəlvələçay-Taxtakörpü kanalından sugötürücü qurğunun tikintisi və sudurulducu tutarın yaradılması, həmçinin suyun suvarma sahələrinə çatdırılması üçün iki ədəd maqistral boru xəttinin tikintisi işləri davam etdiriləcəkdir.

Ölkənin kənd təsərrüfatının inkişafında xüsusi rol oynayan Aqroparklara məxsus torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təmin edilməsi işləri davam etdiriləcəkdir. Belə ki, 2019-cu ildə tikinti işlərinə başlanılmış "Azərşəkər" MMC-yə məxsus Yevlax və Goranboy rayonlarında 2960 hektar və Ağcabədi rayonunda 2500 hektar torpaq sahələrinin suvarma suyu ilə təmin edilməsi işləri başa çatdırılacaqdır.

Ağsu, Biləsuvar, Qazax, Ağstafa rayonlarında 4000 hektara yaxın torpaq sahəsinin su təminatının yaxşılaşdırılması üçün suvarma kanallarının tikintisi işləri aparılacaqdır. Masallı rayonunda 24 və Şamaxı rayonunda 7 sututarda zəruri təmir işlərini başa çatdırmaqla 4500 hektar əkin sahələrinin su təminatının yaxşılaşdırılması nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırığı ilə suvarma suyundan səmərəli istifadə edilməsi və su itkilərinin qarşısının alınması məqsədilə mövcud torpaq məcralı kanalların modernləşdirilməsi məqsədilə onların yenidən qurulmasının layihə sənədlərinin hazırlanması və tikinti işlərinin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulur.

Möhtərəm Prezident İlham Əliyev cənablarının müvafiq fərman və sərəncamları ilə respublikamızda pambıqçılıq, taxılçılıq, baramaçılıq, tütünçülüyün, üzümçülüğün, sitrus meyvələrinin və digər kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının inkişaf etdirilməsi ilə əlaqədar təsdiq edilmiş dövlət proqramları və tədbirlər planlarında, regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında, Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsində meliorasiya və su təsərrüfatı sahəsi üzrə geniş tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

Bu tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə suvarılan torpaqların su təminatının və meliorativ vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına, yeni suvarılan torpaqların istifadəyə verilməsi nəticəsində ölkə əhalisinin daxili istehsal hesabına çörək və ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına, yaşayış məntəqələrinin, əkin sahələrinin,

hidrotexniki qurğuların və digər infrastruktur obyektlərin sel və daşqın sularının zərərli təsirləndirilməsinə, çayların su ehtiyatlarının nizamlanması hesabına onlardan daha səmərəli istifadə edilməsinə geniş imkanlar yaranacaqdır.

ƏHMƏD ƏHMƏDZADƏ,
Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sədri

aşağı salınması üçün 1680 pm qapalı drenin və 1180 pm açıq suyuğıcı kollektorun tikintisi üzrə layihə sənədləri hazırlanaraq tikinti işləri həyata keçirilmişdir.

Ələt-Astara maqistral avtomobil yolunun Salyan, Neftçala, Biləsuvar və Cəlilabad rayonlarından keçən hissələrində yerləşən 10000 ha-a yaxın qış otlaq və 8000 ha-a yaxın bataqlaşmış ərazilərdə meliorativ tədbirlərin aparılması, Biləsuvar rayonunda 1090 ha, Saatlı rayonunda

Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə Ağdam rayonunda 20 yaşayış məntəqəsinin 1050 ha torpaq sahəsinin suvarılması üçün 35 ədəd subartezian quyusunun 14 ədədində qazma işləri 2018-ci ildə, 21 quyuda isə 2019-cu ildə başa çatdırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 iyul 2019-cu il tarixli 1367 nömrəli Sərəncamı ilə Ağcabədi rayonunda 12 ədəd və Goranboy rayonunda 55 ədəd qazılması nəzərdə tutulmuş quyuların layihə sənədləri